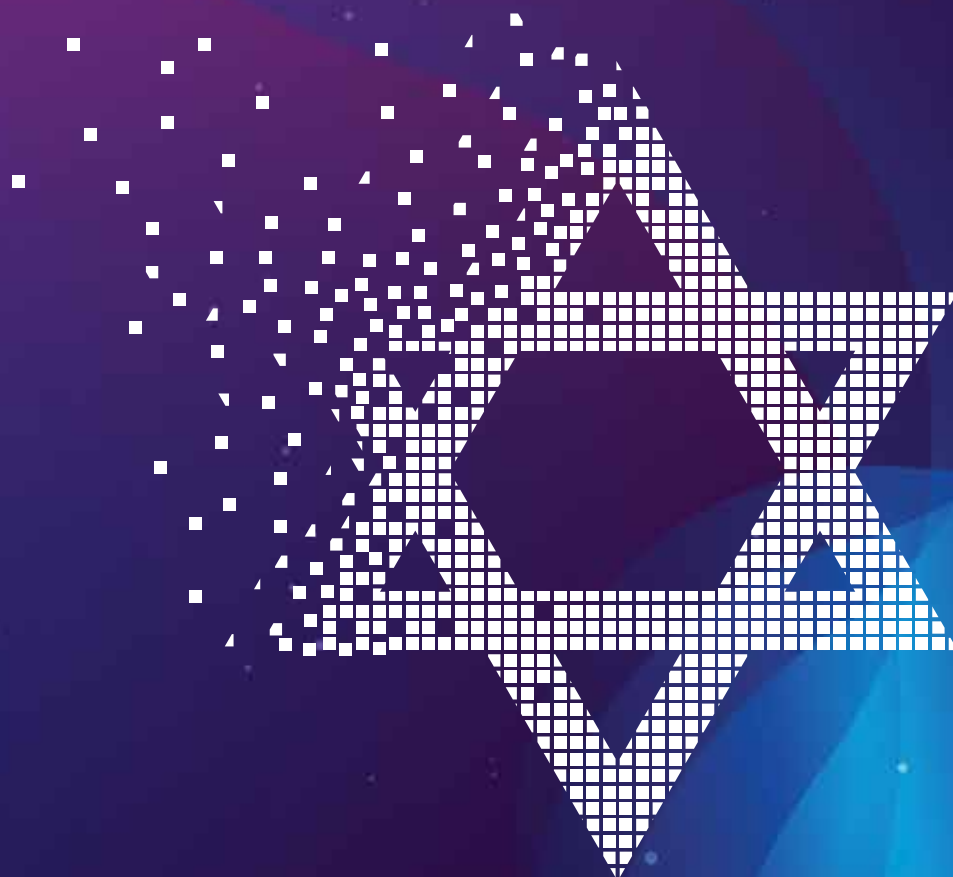

"תוכנית המאה" יצירה יהודית

ידיעון למועמד

תוכנית הלימודים

חובה: קורסי ליבה, מבוא לכל אחד מהנושאים הבאים

נ"ז	נושא	
2	מבוא למקרא	מקרא
2	מבוא לספרות תלמודית	תושב"ע
2	מבוא לפילוסופיה יהודית	מחשבת ישראל
2	ירושלים לדורותיה	תע"י
4	תולדות עם ישראל	

קורסי בחירה להשלמת מכסת נ"ז

נ"ז	נושא	
2	אומנות הסיפור המקראי	מקרא
2	ישראל ושכנותיה על-פי התפיסה המקראית	
2	היחס לנשים במקרא ובתקופה הבתר מקראית	
2	מועדי ישראל - תלמוד, הלכה, מחשבה ומעשה	תושב"ע
2	פרקים בספרות האגדה של חז"ל	
2	מחשבת ישראל - אתיקה יהודית	מחשבת ישראל
2	מבוא לתולדות היישוב היהודי בא"י בימי הבית השני, המשנה והתלמוד	תע"י
2	מבוא לתולדות היישוב היהודי בארץ-ישראל בעת החדשה	

סטודנטים וסטודנטיות יקרים, מועמדים ומועמדות יקרים,

במסגרת מאמצי המועצה להשכלה גבוהה לעודד את לימודי הרוח באקדמיה בישראל, אושרה למכללה האקדמית אשקלון תוכנית לימודים ביצירה יהודית במסגרת "תוכנית המאה" של המועצה להשכלה גבוהה.

מועמד/ת או סטודנט/ית שיבחר ללמוד את התוכנית המפורטת בידיעון זה יהיה זכאי לתעודה בנוסף לדיפלומה לתואר ראשון שתינתן בסיום לימודי התואר. חלק מהקורסים במסגרת זו מהווים חובה בלימודי התואר הראשון במכללה.

"תוכנית המאה - יצירה יהודית"

- קידום תחום מדעי הרוח בקורסים לרכישת אוריינות הומניסטית
- מתווה לימודים המקנה תעודה נוספת בתחום "היצירה היהודית"

מטרת התוכנית

מדעי הרוח הם הבסיס לבניית העולם הערכי והתרבותי במדינה ומהווים נדבך חשוב ליצירה ולאמנות. בנוסף לכך, מדובר בתחום רחב המפתח יכולות למידה, חשיבה יצירתית וביקורתית ולכן בוגריו חשובים לעולם התעסוקה המשתנה המחפש עובדים בעלי אופקים רחבים ומיומנויות שונות החשובות למשק במאה ה-21.

בלימודי היצירה היהודית במכללה מבקשים אנו לעסוק במערכת המפוארת שנבנתה על התנ"ך בכאלפיים השנים האחרונות, מאז נקבע היקפו וסדר ספריו. העיסוק במערכת מסועפת זו דורש תכנית לימודים רב-תחומית, הכוללת עיסוק ממוקד בתחומים אחדים ועיסוק בין-תחומי באחרים. עיון

ביצירות היונקות מן התנ"ך והנסמכות עליו, מחייב עיסוק בין תחומי. עיסוק זה משלב תחומים שונים ממקצועות היהדות (התרבות היהודית) ותחומים אחרים ממדעי הרוח.

המכללה רואה חשיבות מיוחדת בהטמעה בלומדים את ההכרה שהחומרים הנלמדים בלימודי העשרה במסגרת לימודי היצירה היהודית מהווים את הבסיס לתרבות היהודית ולמורשת ישראל. הרלבנטיות של הנושא לחייהם של התלמידים מהווה שיקול חשוב בקביעת נושאי הקורסים הנלמדים. היצירות היהודיות שנכתבו במשך הדורות משקפות את השינויים החברתיים והדתיים שחלו בתרבות ישראל מתקופת המקרא ועד ימינו.

כל סטודנט שיירשם לתוכנית לימודים לקראת תוספת תעודה ב"לימודי היצירה היהודית" יבחר מן הקורסים שבמאגד בהיקף של 20 נ"ז. חלק מהקורסים יהיו מתוקשבים וחלק פרונטליים או בזום. היקף לימודים זה יקנה ללומד את הזכות לתעודה ב"לימודי היצירה יהודית".

הקורסים המוצעים במסגרת "לימודי היצירה היהודית"

מקרא

במסגרת לימודי היצירה היהודית במכללה יתמקדו הסטודנטים בכמה נושאים שיילמדו מתוך ספרים שונים: כגון: מבוא למקרא; אומנות הסיפור המקראי, היחס לנשים במקרא, ישראל ושכנותיה.

מבוא למקרא

הקורס מבוא למקרא נועד להקנות ללומד מידע על המקרא, על מאפייניו הספרותיים והרעיוניים, על תהליך התהוותו של נוסח המקרא, תהליך חיבורו ועריכתו - מן המסורות הקדומות שמהן התהוו הספרים הבודדים, ועד לאסופה של כ"ד הספרים וחתימתם ככתבי הקודש.

אומנות הסיפור המקראי

מטרת הקורס היא להקנות כלים לניתוח סיפורים מקראיים בהקשר הסגנוני, הרעיוני ובזיקה בין סיפורים. הכרת הכלים הסיפורתיים מטרתה להביא את הסטודנט לקריאה ספרותית של טקסט בתחום הסיפור המקראי וליישומם במבחר סיפורים שיילמדו בקורס. [הקורס יקנה כלים גם לקריאה ספרות כללית].

היחס לנשים במקרא ובתקופה הבתר מקראית

הקורס עוסק במעמד האישה בתקופת המקרא ובתקופת חז"ל ומאפיין את פועלן ותרומתן לחברה הישראלית בתקופתן.

נושאי הלימוד: מבוא: מעמד האישה בתקופת המקרא ובתקופת חכמים. נשים חשובות: שרה, מרים, בת-שבע וילתא. נשים מצילות: בת-פרעה, אביגיל, ואסתר. נשים חכמות ומנהיגות: דבורה וברוריה.

ישראל ושכנותיה על פי התפיסה המקראית

הקורס עוסק במערכת היחסים הרצויה בין עם ישראל לבין שכניו, במישור הבינלאומי, על-פי הגישה המקראית. נבחין ברעיונות מוסר כלפי אומות העולם ובמערכת יחסים ספציפית עם 3 מעצמות (מצרים, אשור ובבל), כפי שהן נזכרות בספרות החוק, הסיפורת והנבואה במקרא.

נושאי הלימוד: מבוא כללי; שלושה רעיונות מרכזיים: מלכות ה', הבחירה בעם ישראל ומחאה נגד פשעי אימפריאליזם; מערכת היחסים עם מצרים; מערכת היחסים עם אשור; מערכת היחסים עם בבל.

תלמוד

הקורסים בתלמוד אמורים לחשוף את הסטודנטים לעושר החשיבה של עולם ההלכה והיכרות בסיסית עם ספרות חז"ל בתחום מדרש האגדה ומדרש ההלכה.

מבוא לספרות תלמודית

קורס יסוד זה הוא חיוני ביותר וחשוב ללמדו בראשית הלמודים בתחום היצירה היהודית, כדי ששאר הקורסים העוסקים בסוגיות תוכן שונות יהיו מובנים ומבוססים יותר. הבנת המעבר ממקורות ראשוניים ועד לפסיקת הלכה מאפשר בקורסי תוכן אחרים להתעמק בסוגיות רלבנטיות תוך הבנת השתלשלות ההלכה.

בשלבם הראשוניים של השיעור לומדים על התרקמות התורה שבעל-פה. הנושאים השונים נלמדים בד"כ באמצעות הכרת דמויות מרכזיות בעולמם של חכמים על רקע תקופתם. הלימוד הוא כרונולוגי, ומודגש הרקע ההיסטורי-מדיני לפועלם של הדמויות הנלמדות, כדי להעמיק את הבנת דבריהם, השקפותיהם ופסיקותיהם.

פרקים בספרות האגדה של חז"ל

מטרת הקורס להפגיש את הסטודנט עם ספרות האגדה אשר עצבה במידה רבה את עולמה של היהדות באלפיים השנים שעברו. הסטודנט ירכוש

ידע בסיסי במגוון של קטעים מתוך ספרות האגדה. הסטודנט ילמד להכיר את המאפיינים המייחדים את ספרות האגדה הקדומה והמאוחרת. הוא ייחשף לעולמו הרוחני והחברתי של התלמוד, תוך ניסיון לחלץ את הרלוונטי לדורות הבאים, כולל דורנו. הסטודנט ילמד להכיר את ההשפעה שנודעה לספרות האגדה על הדורות הבאים עד ימנו.

מועדי ישראל - תלמוד, הלכה, מחשבה ומעשה

בקורס זה אנו מבקשים להעמיק את ידיעותיהם של הסטודנטים באשר לתכני המועדים, הקשרם ההיסטורי, מנהגים ודינים שונים. הקורס בנוי כך שהמועדים הנלמדים סמוכים למועד בו הם חלים, עד כמה שניתן. המקורות המשמשים בקורס זה מיוסדים על מקורות ראשוניים, כמו גם על מחקרים עדכניים (בד"כ דפי המקורות המחולקים בשיעור מכילים מקורות ראשוניים. הסילבוס מפנה למקורות מחקרניים).

מטרת הקורס לתת בידי הסטודנט את היסודות של השבת ומועדי ישראל, תוך כדי בירור ההלכה והשתלשלות המנהגים, עפ"י המישורים הבאים: דין תורה, תקנות חכמים, מנהגים, וכן מעט מההווי והפולקלור הקשור למועדים.

הקורס יעסוק בתיאור החגים: הרקע ההיסטורי, המצוות העיקריות, הסבר מהות הימים וטעמי החג, התפתחויות והשתלשלות המנהגים בחגים אלו, רקע והסברים לחיי ההווי והפולקלור.

פילוסופיה יהודית

בקורסים בפילוסופיה יהודית יכירו הסטודנטים את ההוגים היהודים הגדולים בעבר הרחוק והקרוב, ויפגישו אותם עם נושאים שונים בתחום המחשבה היהודית המשפיעים על אורחות החיים. בתחום אמונות ודעות, תורה ומדע, פילוסופיה של המוסר, גישות שונות במחשבה היהודית בהבנת טעמי המצוות, בהבנת הרעיון המשיחי וכדומה.

מבוא לפילוסופיה יהודית

מטרת העל של הקורס היא להקנות לסטודנטים ידע בסיסי על אישים ושיטות מרכזיות בהגות היהודית הקדומה ובעיקר של ימי הביניים. מטרת ספציפיות יותר הן ללמוד על חיי ההוגים, על המסגרת החברתית והתרבותית שבה פעלו, על יצירותיהם החשובות ועל כמה מן הנושאים הבולטים במשנתם ההגותית.

נושאי הלימוד: פילוסופיה יהודית וחקר תולדותיה. יסודות פילוסופיים בספרות חז"ל. פילון האלכסנדרוני: פילוסופיה יהודית-הלניסטית. רב סעדיה גאון (רס"ג) והכלאם המוסלמי: ספר האמונות והדעות. ר' בחיי אבן פקודה: ספר חובות הלבבות; חובות האיברים וחובות הלבבות. ר' יהודה הלוי (ריה"ל): הגות ושירה. הרמב"ם: דמותו, מנהיגותו ומשנתו הפילוסופית, ר' חסדאי קרשקש: ספר אור ה'.

מחשבת ישראל – אתיקה יהודית

האתיקה בשונה מן עולם המדע עוסקת בשאלה מה מוטל על האדם לעשות בעקבות הידע שנחשף

בפניו. אוצר הספרים היהודי החל מהתנ"ך ועד לספרות יהודית בת זמננו מלא וגדוש בהתייחסויות לנושאים אתיים ולדילמות אתיות במגוון תחומים של היחיד והחברה. מטרת הקורס היא שהסטודנט "יטעם" מהעושר של הספרות היהודית במספר נושאים הקשורים לאתיקה. הסטודנט יכיר הן מקורות בסיסיים היינו מקרא וספרות חז"ל וכן יישום של העקרונות בחברה המודרנית. **נושאי הלימוד:** מוסר טבעי, זכויות האדם והאזרח, דאגה לחלשים, אתיקה רפואית והאתיקה של המין.

ההיסטוריה של עם ישראל

ההרצאות בתחום ההיסטוריה של עם ישראל יפגישו את הסטודנטים עם תקופות שונות בעבר של עם ישראל וכן יפגישו אותם עם פרשיות שונות הקשורות במלחמת העולם השנייה ובתקומת מדינת ישראל.

ירושלים לדורותיה

מטרות הקורס להציג בפני הסטודנט את תולדות העיר ירושלים לדורותיה, מראשית התיישבות האדם בעיר ועד לערב הקמת מדינת ישראל, כפי שמוכר מן העדות ההיסטורית והארכיאולוגית. הקורס שם דגש על מרכזיותה של ירושלים בארץ-ישראל ובעם ישראל, וכן על תפקידה המרכזי בדתות האחרות שנאחזו בה במשך הדורות.

הקורס כולל 12 יחידות לימוד, כאשר היחידה הראשונה עוסקת במבואות על הגיאוגרפיה ותולדות המחקר של ירושלים, ויתר היחידות סוקרות

את תולדות העיר מראשית ההתיישבות ועד הקמת מדינת ישראל. כל יחידה כוללת כ-6-15 עמודי טקסט מודפס, קובץ של מפות, איורים וצילומים הקשורים לנושא היחידה ומאמר או שניים (פרט לתקופת הבית הראשון הכוללת שלושה מאמרים) שנסקרו מתוך הספרות המקצועית הרלוונטית.

תולדות עם ישראל בעת החדשה

הקורס סוקר את האירועים המרכזיים, התהליכים החברתיים, הכלכליים והדתיים, שאירעו בארץ-ישראל במהלך תקופת העת החדשה. תקופה זו, ידעה שינויים ותהפוכות בקורות ישראל. מעם מפוזר ומפורד בין העמים, לעם חופשי בארצו. בדרך העם עבר את האמנציפציה, ההשכלה, החסידות, הציונות, פוגרומים, השואה ועד תקומת מדינת ישראל. הסטודנט יכיר גם את הפן של ההיסטוריה הכללית, שהיו בה גם התפתחויות דרמטיות: עליית הלאומיות, הדמוקרטיזציה, עלייתה ונפילתה של הקומוניזם, הרייך השלישי, מלחמות העולם השנייה ועוד.

מטרת הקורס להביא את הסטודנט למסוגלות לזהות ולהכיר מושגים בסיסיים בתולדות עם ישראל בעת החדשה. לנתח מקורות היסטוריים ודרך הלימוד מהם, ללמוד תהליכים היסטוריים שעברו על העם היהודי במעבר מימי הביניים לעת החדשה ובמהלך העת החדשה, כולל שואה, ציונות, ומדינת ישראל. להבין את יחסי הגומלין שבין התנועות והזרמים השונים שפעלו בעם ישראל בעת החדשה. לנתח את השפעת התמורות שחוללו התנועות והזרמים החדשים בדמותו ובמעמדו של העם היהודי, ואת התרומה שלהם בבחינת הזיקה

שבין מאורעות ותהליכים בתולדות העמים לבין תהליכים בתולדות ישראל.

מבוא לתולדות היישוב היהודי בארץ-ישראל בימי הבית השני, המשנה והתלמוד

כיבוש ארץ-ישראל על ידי אלכסנדר מוקדון מסמן את סיומה של תקופה ארוכה בה הושפעה הארץ מתרבויות המזרח הקדום ומהווה נקודת התחלה לתקופה חדשה שנמשכה כ-1000 שנים בה הייתה ארץ-ישראל תחת השפעה של תרבויות המערב. בקורס זה נחשוף את קורות ארץ-ישראל, האימפריות והממלכות ששלטו בה לאורך התקופות ההלניסטית, הרומית והביזנטית (ימי בית שני, המשנה והתלמוד) ואת מידת השפעת תרבויות המערב על האוכלוסייה המקומית תוך שימוש בכלל המקורות העומדים לרשות החוקר ובהם: המקורות ההיסטוריים (מקורות חז"ל, ספרות חיצונית, מקורות קלאסיים ובהם יוסף בן מתתיהו ואחרים), המחקר הגיאוגרפי-היסטורי, הממצאים הארכיאולוגיים, האפיגרפים והנומיסמטים.

מבוא לתולדות היישוב היהודי בארץ-ישראל בעת החדשה

הקורס יציג שלבים בהתפתחות הגיאוגרפית-היסטורית של ארץ-ישראל בין המאה השש-עשרה למאה העשרים ויתמקד בפעלם של דמויות מרכזיות בתולדות הארץ והשפעתן על נוף הארץ ותושביה. נדון באירועים היסטוריים מרכזיים, העלויות השונות והשפעתם על התפתחות היישוב היהודי בארץ-ישראל בעת החדשה.

המכללה האקדמית אשקלון
Ashkelon Academic College